

.. NYA LÄRO PLANER

En information om förskolans läroplan
och den reviderade Lpo 94

Läroplan för förskolan

Förskolan får en egen läroplan som träder i kraft den 1 augusti 1998 och ersätter förskolans pedagogiska program. Precis som andra läroplaner kommer läroplanen för förskolan att utformas som en förordning och därmed innehålla bindande föreskrifter för kommun och förskola. Förskolans läroplan ska ange de nationella målen, men inte ge anvisningar om hur målen ska uppnås eller om arbetsätt och metoder – det ligger på de professionella i verksamheten.

Förskolans läroplan ska inte gälla för enskilt drivna förskolor. Den kommer dock att ligga till grund för bedömningen av om den enskilt drivna verksamheten uppfyller kvalitetskraven.

Förskolan bildar ingen egen skolform i det offentliga skolväsendet. Det kommer inte att föreskrivas att förskolan ska ingå i kommunens skolplan eller att det ska finnas lokala arbetsplaner. Regeringens bedömning är att utvecklingen i kommuner och förskolor när det gäller skolplan och lokala arbetsplan har kommit så långt att lagreglering inte behövs.

Det första steget i ett livslångt lärande

Med en egen läroplan intar förskolan nu sin rättmätiga plats i det livslånga lärandet och sambanden mellan förskola och skola förstärks. Förskolan ska både kunna erbjuda omsorg och främja barns utveckling och lärande samtidigt som den ska vara organiserad så att föräldrar kan förvärvsarbeta eller studera.

Förändringen innebär dock att det pedagogiska barnperspektivet blir tydligare – att förskolan i första hand ska vara till för barnets egen omsorg, utveckling och lärande.

Struktur

Förskolans läroplan ska till sin struktur vara uppbyggd på i huvudsak samma sätt som läroplanerna inom det offentliga skolväsendet. Läroplanerna ska länka i varandra så att de gemensamma målen blir tydliga.

Läroplanen ska inledas med den *värdegrund* som verksamheten ska bygga på och som övriga delar av läroplanen ska avspegla. Värdegrunden ska utgå från de demokratiska principer som samhället vilar på.

Förskolans uppdrag ska tydliggöras. Förskolans ansvar för att arbeta med barnets allsidiga utveckling betonas.

Riktlinjerna för det målinriktade arbetet i förskolan ska vända sig till *alla som arbetar i förskolan* samt till *arbetslaget*. Med arbetslaget avses de personer, främst förskollärare och barnskötare, som varaktigt arbetar tillsammans i barngrupp.

Ledningen för förskolan regleras inte i skollagen. Läroplanen för förskolan kommer därför inte att innehålla något särskilt avsnitt om rektors/förskolechefens ansvar.

Innehållsområden

I läroplan för förskolan ska mål och riktlinjer preciseras inom områdena:

Normer och värden

Utveckling och lärande

Barns inflytande

Förskola och hem

Det pedagogiska innehållet i läroplanen ska vara anpassat till barn i förskoleåldern och till den verksamhet som bedrivs i förskolan. För att barns och elevers lärande ska kunna ses som obrutna processer från tidig ålder och genom hela skolsystemet ska läroplanen för förskolan innehålla *mål att sträva mot*. Dessa ska ange inriktningen på vad

förskolan ska arbeta mot och sträva efter när det gäller det enskilda barnets utveckling och lärande. Utgångspunkten för det pedagogiska arbetet ska vara det starka samband som finns mellan omsorg, fostran och barnets utveckling och lärande i en verksamhet som tar ansvar för hela barnet under hela dagen.

I förskolan ska barnen själva ha inflytande och deras synpunkter ska efterfrågas. Att få vara med om att fatta beslut tillsammans med andra barn och vuxna stärker självkänslan och förmågan att ta konsekvenser av demokratiskt fattade beslut.

Föräldrasamarbetet är en grundläggande utgångspunkt för förskolans verksamhet. Samverkan mellan hem och förskola ska bygga på öppenhet, ömsesidighet och respekt. Föräldrasamverkan och föräldrainflytande innebär också att det mellan förskola och hem förs en diskussion om planering och genomförande av förskolans verksamhet.

För pedagogisk kontinuitet och för att underlätta övergången för barnen, krävs en aktiv samverkan mellan förskolan, förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet.

Utvärdering

I förskolans läroplan preciseras mål som gör kvalitetsutvecklingen och utvärderingen av verksamheten viktig. Avsikten med utvärderingen är inte att kontrollera enskilda barns resultat utan att få underlag för en bedömning av hur den pedagogiska verksamhetens kvalitet ska vidareutvecklas. Genom dokumentation av det pedagogiska arbetet blir barns utvecklings- och läroprocesser möjliga att följa för såväl föräldrar som personal.

Begreppen i skollagen

Begreppen daghem och deltidsgrupp försvinner ur skollagen och *förskola* blir därmed den enda benämningen för dessa verksamheter. Samlingsbegreppet »*förskoleverksamhet*« kommer att finnas kvar och omfattar förskola, familjedaghem och öppen förskola.

Begreppet integrerad skolbarnsomsorg utgår ur skollagen och *fritidshem* blir därmed den enda benämningen. Samlingsbegreppet »*skolbarnsomsorg*« kommer att finnas kvar och omfattar fritidshem, familjedaghem och öppen fritidsverksamhet.

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, förskoleklassen och fritidshemmet m.m.

Läroplanen ska gälla för förskoleklassen och det obligatoriska skolväsendet samt tillämpas av fritidshemmet. Struktur och inriktning i Lpo 94 består i huvudsak. Men mål och riktlinjer kompletteras så att läroplanen kan användas också i förskoleklass och fritidshem. Dessutom kommer avsnittet »Normer och värden« att placeras först. Syftet med en gemensam läroplan är att stödja integrationen av förskoleklassen, den obligatoriska skolan och fritidshemmet. Läroplanen ska stödja arbetssätt som kan utvecklas gemensamt i verksamheterna.

Förändringarna i läroplanen träder i kraft från och med läsåret 1998/99.

Anpassning

Läroplanen kommer att kompletteras på ett antal punkter för att underlätta en samsyn och för att kunna användas såväl i det obligatoriska skolväsendet som i förskoleklassen och fritidshemmet.

Förskoleklassen får i detta sammanhang en speciellt viktig roll som mötesplats för förskolans, skolans och fritidshemmets olika kulturer.

B E G R E P P

Begreppet »främja lärande« kommer att ersätta »förmedla kunskap« för att framhäva elevens aktiva roll i sitt eget lärande och skolans ansvar att erbjuda goda lärandemiljöer. Läroplanen markerar också vikten av att eleverna får uttrycka sig i många former samt

får utveckla sin förmåga att diskutera, argumentera och framträda inför andra. Språkets betydelse och möjligheterna att samtala, läsa och skriva i alla ämnen betonas.

Begrepp från förskolans och fritidshemmets pedagogik kommer att tillföras läroplanen, till exempel *lek, omsorg, skapande, barnets eget utforskande*.

Begreppet »lärare« i läroplanen omfattar också förskollärare och fritidspedagog.

Begreppet »skola« i läroplanen avser förskoleklass och det obligatoriska skolväsendet, men inte fritidshem.

Sedan 1 januari 1998 är *förskoleklassen* en skolform och det ska finnas en rektor. Förskoleklassen ska också ingå i kommunens skolplan.

Verksamheten i förskoleklassen ska betraktas som undervisning i samma formella mening som i övriga skolformer. Förskoleklassen har – oberoende av hur verksamheten är organiserad – tillsammans med övriga skolan, del i ett gemensamt ansvar för att läroplanens mål uppfylls och att riktlinjer efterlevs. Målen avser vad verksamheten ska sträva mot och vad barn och unga ska ha uppnått efter avslutad grundskola. För förskoleklassen innebär detta att målen sätts längre fram i tiden jämfört med vad som gällde enligt de tidigare riktlinjerna i det pedagogiska programmet för förskolan.

Eftersom *fritidshem* inte erbjuds alla elever kan inte läroplanen gälla där på samma sätt som i den obligatoriska skolan och förskoleklassen. Fritidshemmet ska dock använda sig av läroplanen i så stor utsträckning som möjligt. I fråga om vissa delar till exempel grundläggande värden, förståelse och medmänsklighet, saklighet och allsidighet, normer och värden kan läroplanen tillämpas fullt ut.

Allmänna råd

Med hänsyn till att *familjedaghemmen* inte är tillgängliga för samma reglering, kontroll och utvärdering som förskolan ska läroplanen för förskolan inte gälla, men väl vara vägledande för familjedaghem. Riktlinjer för verksamheten ska finnas i form av allmänna råd, som Skolverket utfärdar. De allmänna råden kommer även att omfatta den skolbarnsomsorg som bedrivs i form av familjedaghem.

Läroplan för förskolan gäller inte heller för *öppen förskola*. Även för denna verksamhet ska Skolverket utfärda allmänna råd.

Skolverket har även i uppdrag att utforma vägledande riktlinjer i form av allmänna råd för *fritidshem*. De allmänna råden ska tydligt anknyta till läroplanen men ha tyngdpunkten lagd vid fritidshemmens uppgift att ge barnen en meningsfull fritid.

Övrigt

Rektors ansvar för att *åtgärdsprogram* upprättas för elever som behöver särskilda stödåtgärder kommer att förtydligas genom en ändring i grundskoleförordningen 5 kap. 1§.

Regeringen kommer att inbjuda till en *försöksverksamhet*, där ett begränsat antal kommuner får möjlighet att organisera arbetet med befrielse från *grundskolans timplan*.

Skolverket

BESTÄLLNINGSADRESS LIBER DISTRIBUTION
PUBLIKATIONSTJÄNST
162 89 STOCKHOLM
TEL 08-690 95 76
FAX 08-690 95 50
E-POSTADRESS skolverket.ldi@liber.se
HEMSIDA <http://www.skolverket.se>
BESTÄLLNINGSNUMMER 98:386
SKOLVERKETS DNR 96:23